



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,  
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

# *Nadání a nadání*

Fenomén nadaných dětí

PS 15. 5. 2018

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy  
Karmelitská 529/5, Malá Strana, 118 12 Praha 1 • tel.: +420 234 811 585  
posta@msmt.cz • www.msmt.cz



K 30. 9. 2017 bylo v MŠ evidováno 51 nadaných dětí, z toho 14 s mimořádným nadáním.

K 30. 9. 2017 bylo v ZŠ evidováno 1881 nadaných žáků, z toho 1116 s mimořádným nadáním.

Tyto kategorie dětí a žáků se rozrůstají postupně, k 30. 9. 2016 bylo evidováno 7 dětí a 1065 žáků s mimořádným nadáním.

Zásadní význam pro oblast podpory nadání v resortu školství mají tyto dokumenty:

1. Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020
2. Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy ČR na období 2015-2020
3. Rámcové vzdělávací programy pro všechny stupně vzdělávání
4. Koncepce podpory rozvoje nadání a péče o nadané na období let 2014-2020
5. Standard komplexní diagnostiky mimořádného (intelektového) nadání

Vzdělávání nadaných dětí žáků a studentů je legislativně zakotveno:

- zákonem č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, (školský zákon)
- Vyhláškou č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

# Nadaní a nadání

Za mimořádně nadaného žáka se pro účely této vyhlášky považuje především žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Dále jsou ve vyhlášce stanoveny podmínky individuálního vzdělávacího plánu pro mimořádně nadaného žáka a možnost jeho přeřazení do vyššího ročníku.

# Nadaní a nadání

Zjišťování mimořádného nadání včetně vzdělávacích potřeb žáka provádí školská poradenská zařízení (dále ŠPZ).

Do podpory rozvoje nadání jsou zapojeni i učitelé a pedagogové volného času, klíčové kompetence jednotlivých profesních skupin se vzájemně doplňují.

Zatímco vzdělávání žáků se zdravotním postižením, specifickými poruchami učení nebo sociálním či kulturním znevýhodněním je již dlouhodobě věnována zvýšená pozornost, problematika nadání a nadaných žáků je upozaděna. Přitom i nadaní žáci vyžadují specifické vzdělávací přístupy.

# Nadaní a nadání

Při podpoře dětí a žáků v oblasti nadání je třeba zaměřit na:

- vyhledávání (identifikaci), nadaných dětí a žáků
- diagnostiku (i průběžnou),
- specifické vzdělávací přístupy ve výuce,
- možnosti zájmové činnosti a mimoškolních aktivit.

Součástí péče o nadané je rovněž poskytování služeb pedagogicko-psychologického, profesního a kariérového poradenství.

## Hlavní formy podpory rozvoje nadání dětí a žáků v rámci formálního vzdělávání zajišťované NÚV:

- začlenění problematiky v RVP,
- metodický průvodce upraveným RVP-podpora pro tvorbu ŠVP,
- metodické vedení tří odborných skupin krajských koordinátorů/metodiků péče o nadané (pedagogů škol, speciálních pedagogů a psychologů z pedagogicko-psychologických poraden,
- otevřené e-learningové kurzy,
- metodické materiály.



### Metodické materiály

- Odborné a praktické články dostupné na Metodickém portálu [www.rvp.cz](http://www.rvp.cz)
- Minimetodika k nadaným v MŠ
- Metodické komentáře a úlohy ke standardům základního vzdělávání
- Metodika-péče o (mimořádně) nadané děti, žáky a studenty s PAS

### Konzultační centrum NÚV

[www.nuv.cz/p/konzultacni-centrum](http://www.nuv.cz/p/konzultacni-centrum)

## Nadání v předškolním období

- Soubor vloh a schopností, které umožní dítěti dosáhnout ve srovnání vrstevníky nadprůměrných výkonů v určité oblasti nebo více oblastech činností.
- Je třeba věnovat pozornost dětem, u kterých se spojuje nadání s handicapem různého druhu, stupně a intenzity. Při souběhu nadání a handicapu se u dětí soustředíme zároveň na posilování jejich stránek i vyrovnání jejich deficitu.
- Vytvářejme dětem adekvátní podporu a odpovídající podmínky pro uplatnění a rozvoj jejich nadání.

Péče o žáky s kombinací nadání a speciálními vzdělávacími potřebami – žáci s dvojí výjimečností:

Nejčtenějšími skupinami jsou nadaní a mimořádně nadaní

- se specifickou poruchou učení,
- se specifickou poruchou chování,
- se specifickou poruchou učení i se specifickou poruchou chování,
- se specifickou poruchou učení a zdravotním znevýhodněním,
- s poruchou autistického spektra a se specifickou poruchou chování.

Nejčastěji doporučovanými pomůckami pro rozvoj nadání s normovanou finanční náročností (ve 2. a 3. stupni podpory) byly:

- ✓ alternativní učebnice a učební texty,
- ✓ odborné knihy včetně elektronických publikací,
- ✓ mikroskopy,
- ✓ elektronické a technické stavebnice,
- ✓ encyklopedie, atlasy a odborné slovníky,
- ✓ výukový software,
- ✓ tablety, soupravy na přírodovědné pokusy a výzkumy.

Doporučovanými podpůrnými personálními opatřeními pro žáky s dvojí výjimečností byly:

- ✓ pedagogická intervence ve škole,
- ✓ předmět speciálně pedagogické péče,
- ✓ asistent pedagoga sdílený ve škole.

Nejčastěji byly ve školním roce 2016/2017 doporučovány tyto pomůcky s normovanou finanční náročností jako PO při vzdělávání nadaných žáků:

- alternativní učebnice a učební texty,
- encyklopedie,
- atlasy a odborné studie,
- výukový software,
- tablet,
- odborné knihy pro oblasti rozšiřujícího učiva včetně elektronických publikací,
- elektronické a technické stavebnice.

# Nadaní a nadání

- Vyhláška č. 27/2016 Sb. obsahuje některá podpůrná opatření v podobě pomůcek, která mají být poskytována žákům z důvodu jejich nadání. Školská poradenská zařízení tedy za stávajícího právního stavu mohou doporučit rovněž tato podpůrná opatření stanovená výslovně pro podporu ve vzdělávání z důvodu nadání. Toto podpůrné opatření nedoporučí, pouze když ŠPZ nazná, že není potřebné s ohledem na potřeby žáka.
- Samotný text přílohy vyhlášky mluví o žácích s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu nadání, aniž by jakýmkoliv způsobem podmiňoval jejich poskytnutí přítomností nějakého jiného hendikepu.

# Nadaní a nadání

- Výše uvedené se však vztahuje výlučně na pomůcky podle přílohy č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb. Odchylný závěr platí v případě jiných podpůrných opatření, zejména pak personálního charakteru, u nichž právní úprava obsažená ve vyhlášce č. 27/2016 Sb. o podpoře z důvodu nadání nemluví. Pravidla pro poskytování všech ostatních podpůrných opatření je tedy nutné uplatňovat pouze vůči užší množině žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Použití těchto podpůrných opatření lze u žáka nadaného připustit pouze v situaci, kdy se u něho vyskytuje rovněž speciální vzdělávací potřeba ve smyslu § 16 školského zákona (jedná se o případ tzv. dvojí výjimečnosti).



## Problémové oblasti:

- chybějící personální podpora nadaných ve formálním vzdělávání,
- financování těch možností vzdělávání nadaných, které jsou uvedené ve Vyhlášce 27/2016 Sb. (např. skupinová výuka nadaných napříč ročníky),
- od té doby, co nelze nadaným bez SVP doporučit pedagogickou intervenci, výrazně poklesl počet žádostí o vyšetření nadání iniciovaných (doporučených rodičům nadaného) školou.
- Na podpůrná opatření bylo v období 1. 9. 2016 – 30. 10. 2017 vynaloženo 2 304 638 177,- Kč, z toho pouze 5 264 300,-Kč pro děti a žáky (mimořádně) nadané.

# Nadaní a nadání

- Učitelům chybí odborné kompetence pro formální vzdělávání nadaných, což je třeba promítnout do jejich pregraduálního i postgraduálního vzdělávání; součástí přípravy budoucích učitelů by měly být (půlroční) stáže na pozici asistenta pedagoga.

(Pozn.: Zejména na FZŠ Hálkova využívají jako alternativní možnost k zajištění asistentů do tříd pro mimořádně nadané přechod studentů učitelství v pátém ročníku, když již jen vypracovávají diplomovou práci, na dálkové studium a spolu s tím pracují na pozici asistenta pedagoga).

**Děkuji za pozornost.**